

AB GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARINI ATALANTA HAREKATI ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN YENİDEN DÜŞÜNMEK

Ercüment TATLIOĞLU

ÖZET

Soğuk Savaş boyunca, Batı Avrupa tarafından en önemli tehdit olarak görülen Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının ardından, ekonomik gelişimini henüz tamamlayamayan Avrupa Birliği (AB) küresel bir aktör olmak için önemli ölçüde çaba sarf etmiştir. Başta Almanya ve Fransa olmak üzere bazı büyük üye ülkelerin yoğun çabası ile AB'nin ekonomik büyüklüğüne orantılı bir siyasi ve askeri güce ulaşılması hedeflenmektedir. Bu amaca ulaşmak için AB ortak iradesini yansıtabilecek Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP/OGSP) ile Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) geliştirilmiştir. Bu politikalar bağlamında, AB askeri operasyonlar/görevler ve sivil görevler gerçekleştirmiştir. Lizbon Antlaşması'yla ortaya çıkan ve 1 Ocak 2011 tarihinde faaliyete geçen Avrupa Dış Eylem Servisi'nin çatısını oluşturduğu bu operasyonlarla, Avrupa Birliği kısmi başarı elde etmiş ve kıta dışında da yeteneklerini kullanabilme imkânı olduğunu gerek kendi üyelerine gerekse dış aktörlere kanıtlamıştır. Ancak Avrupa Birliği'nin tek başına yürüttüğü en başarılı operasyon olarak ifade edilebilecek Atalanta Operasyonu bütün bu harekâtlardan farklıdır. Bu harekât, AB ülkelerinin Askeri Kuvvetleri'nin katıldığı en başarılı AB Askeri harekâtıdır. Bu çalışma AB bütünleşmesi üzerine önermelerde bulunan liberal hükümetlerarası kuram çerçevesinde değişim sürecindeki dünya düzeninde Avrupa Birliği'nin (AB) savunma alanında ortak hareket edebilme kapasitesini Atalanta Harekati örneği üzerinden incelemektedir. Avrupa Birliği'nin uluslararası sistemin değişen yapısı karşısında küresel bir aktör olabilmesi üzerine tartışmalara odaklanan çalışma, "Atalanta Harekati'nin vaka analizine dayandırılarak literatüre katkı sağlama çabasıdır. Bu makalede cevap aranan temel soru, "Avrupa Birliği'nin belirli koşullar oluştuğunda liberal hükümetlerarası kuramın öngördüğü şekilde kararlar alıp alamadığı ve bu kararların AB'nin küresel aktör rolü üzerinde nasıl etkilerinin olacağı" dır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Atalanta Harekati, Liberal Hükümetlerarasıcılık, AGSP/OGSP, OGDSP

GİRİŞ

Soğuk Savaş boyunca Sovyet tehdidi karşısında ABD'nin desteği ile güvenlik sorununu çözümlene sürecine yönelmiş Batı Avrupa'nın tek kutuplu dünyada yeni bir arayışa yönelmesi sadece kendi tercihi olarak değerlendirilemez. Hiç şüphesiz bu çabanın altında ABD'nin yeni uluslararası yapıda nasıl bir tercihi olacağına yönelik söylemlerinin ve kararlarının da etkisi vardır. Daha açık bir ifadeyle, ABD'nin Sovyetler Birliği'nin yıkılması ve Doğu Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğunun taraf değiştirmesinin ardından Avrupa'daki askeri üslerini azaltması önemli bir işaret olarak algılanmalıdır¹. Soğuk savaş döneminde, gerek Uzak Asya'da gerekse Avrupa'daki üslerin sayısını azaltan ve asker sayısını sınırlandıran ABD'nin müttefiklerine sağladığı güvenlik şemsiyesini ne kadar devam ettireceği önemli bir soru olarak ortaya çıkmış ve karşılığında alternatif savunma çözümleri geliştirilmiştir.

Bu anlamda, alternatif savunma çözümü olarak Avrupa savunmasının NATO yapılanması altında oluşturulacak bir çözüm ile sağlanmasına devam edilmesi düşünceyi tartışma konularından biri olmuştur. Diğer alternatif çözüm ise, Avrupa savunmasının AB içerisinde oluşturulacak yeni bir yapılanma ile bu yapılanmaya sağlanacak kaynaklarla gerçekleştirilmesi konusu tartışılmıştır. Ancak, yeni bir yapılanmanın Avrupa'nın güvenliğine sağlayacağı katkı ile üye ülkeler üzerine getireceği yük, güvenlik ve savunma oluşumunun gerekliliği hususunda AB ülkeleri arasında fikir ayrılıklarına neden olmuştur. Bir grup AB ülkesi NATO varken AB savunması için başka bir organizasyona gerek olmadığını ileri sürerken; diğer bir grup AB ülkeleri küresel aktör olabilmek için AB'nin kendine özgü bir savunma sistemine sahip olması gerektiğini savunmuştur.

Hiç şüphesiz, Yugoslavya'nın dağılma sürecinde yaşanan insanlık trajedilerine benzer olaylarda AB ülkelerinin müdahale gücü ve yaptırımları karşısında üstlendiği rol bu tartışmaların alevlenmesinde etkili olmuştur. Çünkü Mart 1992'de başlayan ve yüz elli bine yakın insanın hayatını kaybettiği, yedi yüz elli bine yakın kayıp ve iki milyonun üzerinde insanın mülteci olduğu Bosna Savaşı'nda AB'nin gösterdiği yetersizlik önemli bir sorun olarak tespit edilmişti. Bu durum karşısında, Bosna'da barışın büyük oranda Birleşmiş Milletler'in kararları çerçevesinde, ABD'nin NATO kanalıyla yaptığı müdahalelerle gerçekleşmesi ve savaşın bir Avrupa kenti yerine ABD'nin Dayton kentinde sona ermesi savunma ve güvenlik konularında AB'nin yetersizliğini ortaya koymuştur. Bu süreç içinde AB ülkelerinin gösterdikleri farklı tutumlar eleştirilmiş, Birlik üyesi ülkelerin aldığı kararların Yugoslavya'nın dağılma sürecini hızlandırmasının ötesinde kıta içinde yaşanan büyük bir güvenlik açığına karşı hiçbir şey yapılamamış olması bir zafiyet olarak yorumlanmıştır. Bosna Savaşı'ndaki yetersizliklerin 1990'ların sonlarında Kosova Krizi sırasında da ortaya çıkması bu alanda Avrupa Birliği'nin reflekslerinin ne kadar zayıf olduğunun da teyidi niteliğinde olmuştur. Kosova Kurtuluş Ordusu'na karşı Yugoslavya tarafından başlatılan müdahale yine NATO'nun hava operasyonları ile durdurulmuş ve ateşkes sağlanabilmiştir.

Gerçekten de; Avrupa'nın kendi savunma ve güvenlik yapılanmasını oluşturması sürecinde, Almanya ve Fransa başta olmak üzere AB'nin derinleşmesinden yana olan ülkelerin izlediği politikalar ile Atlantikçi ülkelerin politikaları arasındaki farklılıklar, takip eden yıllarda AB'nin geleceğini etkileyen hususlar olmuştur. Bugün "Brexit" tartışmaları altında, Birliğin küçülmesinin belki de daha etkin bir güvenlik politikası izlemesinikolaylaştıracağı düşünülmektedir. Çünkü belirli amaçlar çerçevesinde toplanabilen AB üyeleri tarafından gerçekleştirilen politikaların daha başarılı olabileceği düşünülmekte ve bu anlamda Atalanta Harekatı en önemli örnek olarak

¹<http://www.forbes.com/sites/doughbandow/2012/10/29/why-are-american-troops-still-stationed-in-europe/#1ea2e55e5f0f>

değerlendirilmektedir. Atalanta Harekâtı öncesinde yapılan değerlendirmelerde AB'nin küresel bir aktör olarak korsanlık faaliyetlerine engel olmasının gerekliliği tartışılmış, AB'nin ortak güvenlik ve dış politikası çerçevesinde askeri bir operasyon yapmasına karar verilmiştir. AB bu harekâta ABD'den ve NATO'dan bağımsız olarak karar vermiş ve OGSP anlamında ilk kez rüşünü ispatlamıştır.

Avrupa Birliği'nin tek başına yürüttüğü en başarılı operasyon olarak ifade edilebilecek Atalanta Harekâtı bütün bu harekâtlardan farklıdır. Bu harekât, AB ülkelerinin Askeri Kuvvetleri'nin katıldığı en başarılı AB Askeri harekâtıdır. Atalanta Harekâtından sonra oluşan pozitif durum EUNAVFOR MED'in gelişimini de hızlandırmıştır. Akdeniz'de insan kaçakçılığıyla mücadele için kurulmuş bir misyon olan EUNAVFOR MED özellikle Afrika'dan Avrupa'ya göçü önlemek için kurulmuştur. 2015 yılında oluşturulan misyon, Frontex ile birlikte günümüzde görevine devam etmektedir. Atalanta Harekâtının başarısı sonucu özgüvenini sağlayan AB Askeri Gücü, EUNAVFOR MED ile Sofya Operasyonu adı altında Batı Akdenizde askeri harekât icra etmektedir. Bu sebeple Atalanta Harekâtı'nı OGSP anlamında bir mihenk taşı olarak değerlendirmek mümkündür.

Bu çalışmada AB bütünleşmesi üzerine önermelerde bulunan liberal hükümetlerarası (liberal intergovernmentalism) kuram çerçevesinde değişim sürecindeki dünya düzeninde AB'nin savunma alanında ortak hareket edebilme kapasitesini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde, söz edildiği gibi AB'nin güvenlik ve savunma konularında kararlar alma sürecinde ve bu kararların AB'nin küresel aktör olma yolundaki etkisi üye ülkelerin hükümetleri, kurumları ve normları bağlamında değerlendirilmesi gerekir. Bu nedenle, AB benzeri yapılar tarafından uygulanan Atalanta Harekâtı'nın AB'ye küresel ölçekte sağladığı rolü diğer kuramsal yaklaşımlardan daha iyi tanımlayabileceği düşünülen "Liberal Hükümetlerarasıcılık (Liberal Intergovernmentalism) yaklaşımından yararlanılmıştır. Liberal Hükümetarasıcı kuram ulus devletleri hem uluslararası sistemde merkezi konumda kabul ederek bir açıklama geliştirirken, hem de ekonomik perspektif öncelikli olmak kaydıyla AB bütünleşme sürecini açıklamaya çalışan ulusal ilgilerin desteklenmesi ve ulus devletler arasındaki müzakereler odaklı tartışmaları yapmaktadır². Bu nedenle, Liberal hükümetlerarasıcılık teorisi çalışmanın sorunsalı kapsamında aranan cevabın bulmasına yardımcı olacaktır.

Bu tartışmalar bağlamında, Avrupa Birliği'nin uluslararası sistemin değişen yapısı karşısında küresel bir aktör olabilmesi üzerine tartışmalara odaklanan çalışma, "Atalanta Harekâtı"nın vaka analizine dayandırılarak literatüre katkı sağlama çabasıdır. Çalışmanın alana temel katkısı AB'nin küresel etkinlik sağlamak amacıyla OGSP'ye verdiği öneme ve OGSP'nin başarısının Atalanta Harekâtı özelinde değerlendirmesine dayanmaktadır. Bu çerçevede, çalışma AB'nin savunma alanında ortak hareket edebilme kabiliyetini Atalanta Harekâtı üzerinden açıklamak üzere kuramsal arka planı oluşturan liberal hükümetlerarasıcılık kuramının irdelenmesi, Atalanta Harekâtı'nın işlevi ve misyonunun incelenmesi, operasyonun askeri parametreleri ve kuramsal açıdan Atalanta Harekâtı'nın sonuçlarını kapsayan bölümlerden oluşmaktadır.

KURAMSAL ARKA PLAN: AB BÜTÜNLEŞME SÜRECİ KAPSAMINDA LİBERAL HÜKÜMETLERARASICI YAKLAŞIMIN İRDELENMESİ

Ulus devlet egemenliğinin merkezinde yer alan güvenlik ve savunma konuları, Avrupa'da bütünleşme sürecinin tamamlanmasının önündeki en önemli husus olarak durmaktadır. Bu durum, ulus devlete asli aktör rolünü yükleyerek güvenlik ve savunma özelinde daha detaylı bir analiz imkânı

²Pal Jonson, The Development of the European Security and Defence Policy: An Assessment of Preferences, Bargains and Outcomes, Swedish Defence Research Agency Scientific Report, Report Number ISRN: FOI-R-1967-SE., 2006, İsveç, s. 35.

sağlayan Liberal Hükümetlerarasıcılık kuramı, Avrupa bütünleşmesini açıklayan kuramlar içerisinde ön plana çıkarmaktadır.

Liberal hükümetlerarasıcılık, bir sosyal bilimler teorisi olarak bölgesel bütünleşmeyi amaçlayan örgütlerin ve bu örgütlerin temel aktörleri olan ulus devletlerin davranışlarının açıklanmasını sağlamaktadır. Kuramın klasik hükümetlerarasıcılıktan ayıran en önemli yanı, teorisinin toplumsal aktörlerinin motivasyonlarını ortaya koymasındır. Bu motivasyonlar; baskı ve çıkar gruplarının politik aktörleri etkilemesiyle ilgili bir durumdur³.

Liberal hükümetlerarasıcılık teorisinin bütünleşmeyi açıklamak konusunda ulus devletlerin rolünü belirttiği üç temel yapısı bulunmaktadır. Teorinin kurucusu Andrew Moravcsik ‘TheChoicefor Europe’ adlı kitabında, üç temel yapıyı; ulusal tercihler, ulus devletlerarasındaki pazarlıklar ve bu pazarlıkların yapıldığı somut alan olarak kurumlar⁴ üzerinden açıklamaktadır. Ulusal tercihler veya ulusal çıkarlar olarak tanımlanan kavram; ulus devletlerin diğer devletlerle ilişkilerinde birincil öneme sahiptir. Ulus devletler; kendi rasyonel hedeflerine ulaşmak ve çıkarlarını maksimize etmek için politikalar geliştirmektedir⁵. Bu tanım bir bakıma realist bir açıklama gibi gözükse de, ulus devletleri ön plana alan liberal hükümetlerarasıcılık için de uygun düşmektedir. Bu çıkarların ön plana çıkması, devletleri uluslararası ortamda diğer devletlerle işbirliği yapma gereksinimine sokmaktadır. Bu gereksinim durumu, devletlerarasında işbirliği, müzakere ve pazarlık gibi yöntemlerin oluşturulmasını sağlamaktadır⁶. Müzakere ve pazarlık yöntemleri de bir kurumsallaşmayı, yani bir kurumsal yapının oluşturulmasını gerekli kılmaktadır.

Avrupa Birliği’nin bütünleşme tarihine bakıldığında; üye devletlerin tercihleri ve çıkarlarının, pazarlık ve müzakere güçlerinin ve kurumsal karar alma mekanizmalarına yaptıkları katkılar, Birlik’in günümüze kadar varlığını sürdürmesinde önemli olduğu sonucuna ulaştırır. AB’de ortaya çıkan bir sorunun çözülmesinde üye devletlerin bir araya gelmeleri, bu sorunun bilgi ve uzmanlık yoluyla çözülmesi için yapılan görüşme süreçleri, ulus devletlerin güçlerini göstermektedir. AB’nin kurumsal yapısı içerisinde bu güç, bir mücadele alanı haline gelmekte ve üye devletler kendi ihtiyaçları temelinde sorunun çözülmesine yardımcı olmaktadır⁷. Üye devletlerin bu etkinliği, makalenin temel alanı olan AGSP/OGSP için de söz konusu durumdadır. Üye devletlerin kendilerine ait olan yetkilerinden bazılarını bir üst kuruma (Avrupa Birliği’ne) devretmeleri sonucu oluşan supranasyonel yapı olan Avrupa Birliği’nde, ulus devletlerin kendi çıkarları ve tercihleri olan alanlarda yetki devretmedikleri görülmektedir. Dış politika, savunma, vergilendirme gibi alanlarda üye devletler, yetkilerini Birlik’e devretmemişlerdir. Üye devletler; bu şekilde hem Birlik içerisinde güçlerini korumakta, hem de olası bir dış tehdit durumunda işbirliği içerisinde bir karşı koymayı da amaçlamaktadırlar.

Hükümetlerarasıcı bakış açısı, AB üyesi devletlerin hala güçlü birer karar verici olarak oyunun esas aktörleri olduğunu ve devam eden bir güç mücadelesi çerçevesinde "birleş(me)me” unsurları olarak rol aldıklarını savunmaktadır. Bu bakış açısından hareketle, kuramının ulusal hassasiyetleri dikkate alması, uluslararası arenada asli oyuncuların ulus devletler olduğuna vurgu yapması ve sektörel bütünleşmenin eninde sonunda siyasi bütünleşmeyi beraberinde getireceği iddiası kuramın

³ Andrew Moravcsik, **TheChoicefor Europe:SocialPurposeandStatePowerFromMessinato Maastricht**, Ithaca, New York, Cornell UniversityPress, 1998,(TheChoicefor Europe), ss.13-14.

⁴Moravcsik, **TheChoicefor Europe**, s.18.

⁵ Andrew Moravcsik, “PrefencesandPower in theEuropeanCommunity: A Liberal IntergovernmentalistApproach”, **Journal of Common Market Studies**, Cilt 31, Sayı 4, 1993,(PrefencesandPower), s.481.

⁶Andrew Moravcsik ve Schimmelfenning Frank, “Liberal Intergovernmentalism”, içinde: AntjeWiener ve Thomas Diez (Ed.), **European Integration Theory**, Oxford, Oxford UniversityPress, 2009, s.68.

⁷FritzScharpf, **Governing in Europe: EffectiveandDemocratic?**,Oxford, Oxford UniversityPress, 1998, s.165.

odaklandığı noktalar olmuştur⁸.

Moravcsik'e⁹ göre devletlerin dış politikaları, Uluslararası İlişkiler disiplinin liberal teorisi çerçevesinde gelişen, iç politik değer ve önceliklerinin (tercihlerin) bir yansıması olarak devletlerarası pazarlık sürecine taşınmaktadır. Moravcsik, ortaya çıkacak kararların temelini inmek adına bakılması gereken asıl önemli faktörün, üye devletlerin iç politikaları bağlamında geliştirdikleri "ulusal tercihleri" olduğunu savunmaktadır¹⁰. Dolayısıyla, iç politikanın dış politika üzerinde sınırlandırıcı bir etkisi olduğu ve "devletlerin davranışları, ulusal stratejik çevreler ve iç sosyal baskılar tarafından sınırlandırılmış rasyonel¹¹ hükümetlerin politikalarını yansıttığı"¹² anlaşılmaktadır.

Moravcsik'e göre AB, "karşılıklı bağımlılığı yönetmek vasıtasıyla müzakere edilmiş politik koordinasyonu sağlamak için tasarlanmış başarılı bir hükümetlerarası rejim" olarak analiz edilebilir¹³. Bu doğrultuda, üye devletlerin hükümetleri, içsel etkenleri göz önüne alarak bir dizi çıkar ve öncelik tanımlamaktadır. Müteakiben hükümetler, bu çıkar ve öncelikleri AB seviyesinde müzakere yöntemi ile gerçekleştirme arayışına girmektedir¹⁴. AB'nin ulusüstü kurumları ise, üye devletlerin dış politikalarını belirlemekten ziyade, müzakereler açısından gerekli olan altyapısal desteği sağlamaktadır. Ayrıca, AB'nin söz konusu kurumsal yapısı, üye devletler tarafından iç politikalarının meşrulaştırılması ve ulusal tercihlerin yönlendirilmesi konularında referans noktası olarak kullanılmaktadır¹⁵.

Dolayısıyla, Liberal Hükümetlerarasıcılık teorisi, ulusüstü müzakerelerin üye devletlerin ulusal çıkar ve önceliklerini tamamen değiştirmedeğini savunmaktadır. Bu tez, tarihsel süreç içerisinde Almanya'nın NATO stratejisi ile tutarlı bir politika, Fransa'nın daha bağımsız bir politika ve İngiltere'nin ise ılımlı bir politika izlemesinden hareketle kuramsallaştırılmıştır¹⁶. Ulusal hükümetlerin, ulusüstü müzakerelerdeki temsilcileri de merkezin önceden kendilerine bildirdiği ulusal çıkarlarını sağlama arayışındadır. Buna paralel olarak devlet temsilcileri, müzakere sürecinden etkilenmezler ve fikirlerini değiştirmezler. Dolayısıyla müzakereler beklenmedik sonuçlar ortaya çıkarmaz ve müzakerelerin nasıl gelişeceğini bizzat hükümetler belirler¹⁷. Bu durumu Moravcsik ve Nicolaidis "hükümetler genellikle sahte itirazlar sunsalar da, bir ülkenin aşırı derecede uçta olan politik önceliklerinin önüne geçilmesi için belirlenen "nitelikli çoğunluk oylama prensibi" gibi (sözde bütünleşme seviyesini artırmak için düzenlenmiş) gelişmeler, (aslında) umulmadık ya da amaçlanmamış (planlanmamış) değildir. Avrupa bütünleşmesinin birincil amacı böyle sonuçlar ortaya çıkarmaktır"¹⁸ ifadeleri ile vurgulamaktadır.

Moravcsik, müzakereler sonucunda AB'nin aldığı kararların, topluluğun en güçlü ve büyük ülkeleri olan İngiltere, Fransa ve Almanya arasındaki pazarlıklara dayandığını savunmaktadır¹⁹. Bu

⁸ İsmail Ilgar, *Yaşlı Adam Avrupa*, İstanbul, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2008, s. 64-65.

⁹ Simon, Bulmer ve Christian Lequesne, *The Member States of the European Union*, Oxford: Oxford University Press, 2. Baskı, 2005, s. 8.

¹⁰ Giovanna Bono, *European Security and Defence Policy: Theoretical Approaches, the Nice Summit and Hot Issues*, the Nice Summit and Hot Issues, Research and Training Network: Bridging the Accountability Gap in European Security and Defence Policy (ESDP)/ESDP and Democracy, February, 2002, s. 8.

¹¹ Liberal Hükümetlerarasıcılık kuramı ulus devletin "rasyonelliğini" en az realizm kadar öne çıkarmaktadır. Ancak buradaki temel farkın ulus devletin çıkar ve önceliklerinin içsel faktörlerle ortaya çıkması olduğu değerlendirilmektedir. Oysaki Realizm'e göre devletlerin çıkar ve önceliklerini, anarşik yapıyı uluslararası sistemden kaynaklanan güvenlik kaygıları belirlemektedir.

¹² Moravcsik, *Preference and Power*, s. 487.

¹³ Moravcsik, *Preference and Power*, s. 474.

¹⁴ Moravcsik, *Preference and Power*, s. 481.

¹⁵ Ben Rosamond, "Europe and the World: Contemporary International Theory and European Integration", içinde: Ben Rosamond (Ed.), *Theories of European Integration*, New York, St. Martin's Press, 2000, s. 143.

¹⁶ Catherine Gegout, *European Foreign and Security Policy: States, Power, Institutions and American Hegemony (European Union Studies)*, Canada: University of Toronto Press, 2010, ss. 23-37.

¹⁷ Gegout, s. 25

¹⁸ Andrew Moravcsik ve Nicolaidis Kalypso, "Explaining the Treaty of Amsterdam: Interests Influence Institutions", *Journal of Common Market Studies*, Cilt 37, Sayı 1, 1999, s. 75.

¹⁹ Andrew Moravcsik, "Negotiating the Single European Act: National Interests and Conventional Statecraft in the European Community", *International Organization*, Cilt 43, Sayı 2, 1991, (European Community) s.45-48.

süreç, "hükümetlerarasıcılık", "en düşük ortak payda (asgari müşterek) pazarlığı" ve "egemenliğin korunması" olarak üç temel prensip üzerine inşa edilmiştir. Hükümetlerarasıcılık prensibi, özellikle büyük devletlerarasındaki hükümetlerarası pazarlıkları tanımlamaktadır. "En düşük ortak payda pazarlığı" prensibi ise bahse konu hükümetlerarası pazarlıklar sonucunda varılan ve genellikle büyük devletlerin ulusal çıkarlarının örtüştüğü en düşük ortaklık düzeyini tanımlamaktadır. Bu düzeyin üzerinde bir bütünleşmeye gidilmesini sağlayacak tek şart; büyük devletlerden ikisinin uzlaştığı bir konuda, dışarıda kalan üçüncü büyük devletin, bu durumu bir tehdit olarak algılaması ve diğer iki devletle anlaşmaya mecbur kalmasıdır. Son olarak "egemenliğin korunması" prensibi, bütün devletlerin egemenliklerini korumak adına, hiçbir ulusüstü kuruma açık uçlu yetki vermeyeceği anlamına gelmektedir²⁰. Dolayısıyla, ulusüstü bir yapı olarak AB politikalarının birliğin en güçlü devletleri arasındaki stratejik anlaşmalarla şekillendirildiği²¹ değerlendirilmesine ulaşılmaktadır.

Hoffmann ise bu süreci şekillendiren politik tercihler, üye devletlerin fikir ve ideallerinin, ulusal çıkarlarının, geçmiş tecrübelerinin ve ülkenin yönetiminde etki sahibi olan içsel güçler üzerine yoğunlaşmıştır²². Ulusal hükümetler kendi çıkarlarını sağlamak adına rasyonel ve stratejik hareket etmektedir. Böyle bir rasyonel aktör ise önceden belirlediği politik tercihler ışığında, kendisine en fazla fayda sağlayacak ve en iyi sonuçları doğuracak hareket planlarını belirlemektedir²³. Hoffmann, üç temel kavram üzerinden ulus devlet ve uluslararası sistem arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bunlar, "ulusal bilinç" (nationalconsciousness), nesnel bilgiler (sosyal yapı ve politik sistem, coğrafi konum, resmi antlaşmalar vb.) ve öznel faktörlerden (değerler, önyargılar, fikirler, refleksler vb.) oluşan "ulusal durum" ve ideolojik olarak ülkenin dış dünyayı nasıl algıladığını betimleyen "milliyetçilik" kavramlarıdır²⁴. Avrupalı devletlerin de söz konusu temel kavramlardan bağımsız olmadıkları, Fransız lider Charles de Gaulle'ün, Avrupa Topluluğu'nun karar mekanizmalarındaki ulusüstü rolünün artırılması ve daha fazla bütçe ayrılmasına tepki olarak Avrupa Bakanlar Konseyi'ne katılmaması ve "boş sandalye krizi" olarak anılan krizde açıkça gözlemlenmiştir. Bu olay, De Gaulle'ün Fransa'sının Fouchet Planı kapsamında yaratmak istediği hükümetlerarası yapının anlaşılır kılınmasını sağlamıştır²⁵.

Hoffmann'a göre, birincil politik alanlarda (dış politika, güvenlik ve savunma) bütünleşme söz konusu olduğunda ulus devletler hükümetlerinin hareket kabiliyetlerinin tehlikede olduğunu hissetmektedir. Devlet kurumunun en temel unsurlarından biri olan egemenlik hakkının, ulusüstü bir yapıyla paylaşılması durumunda, ulusal hükümetler adeta devlet olma özelliklerini yitirdikleri düşüncesine kapılmaktadır. Dolayısıyla, ikincil politik alanlarda (ekonomi, tarım vb) ulusüstü yapılara yerleştirilen teknokratların sağladığı ahenkli işleyiş, birincil politik alanda geçerli değildir. Ayrıca Hoffmann, Avrupalı devletlerin içsel şartlarının ve dünya görüşlerinin büyük oranda farklı olmasının "topluluk-inşa etme" arayışında izlenecek dış politikaların da farklı olmasına neden olacağını düşünmektedir²⁶.

²⁰Moravcsik, EuropeanCommunity, ss. 25-27.

²¹M. MüftülerBaç, **Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerine Güvenlik Boyutunda Bir Bakış**, TESEV, İstanbul, 2006, s. 7.

²²Rosamond, s. 76.

²³Gegout, ss. 23-37.

²⁴StanleyHoffmann, "ObstinateorObsolote? TheFateof NationStateandthecaseof Western Europe", **Daedalus**, Cilt 95, Sayı 3, 1966, (Thecaseof Western Europe), ss. 867-869.

²⁵Gegout, s. 23.

²⁶Hoffmann, s. 864

ATALANTA HAREKATI'NİN İŞLEVİ VE MİSYONU

Atalanta Harekati'nin mantığını kavrayabilmek AB ve benzeri ülkelerin Somali'ye olan ilgileriyle ilişkilidir. Germond ve Smith (2009)²⁷, “Somali korsan faaliyetlerinin yapıldığı dünyanın yeni başkenti” değerlendirmesi ile buna önemli bir ipucu sumaktadır. Somali, 2008 yılında dünyada gerçekleşen 293 korsanlık faaliyetinin 111'inin gerçekleştiği yer olarak öne çıkmıştır²⁸. Üstelik bu bölgede korsan faaliyetlerinin artması Dünya Gıda Programı (DGP/WFP) ve ticari gemiler için bölgenin çok tehlikeli sular olması anlamı taşımaktadır. DGP'ye yönelik tehditler, özellikle 2008 yılının sonuna kadar yiyecek ihtiyacı duyan 3.5 milyon Somaliliye yapılacak yardımın ulaştırılmasını amaçlayan BM Güvenlik Konseyinin 1838 numaralı çözüm kararını etkilemiştir.

Atalanta Harekati, korsan faaliyetlerini önlemeye yönelik Aden Körfezi ve Somali açıklarında gerçekleştirilen bir AB projesidir. Bu misyon AB Konseyi tarafından Somali açıklarında artan korsanlık faaliyetleri üzerine BM Güvenlik Konseyi'nin 2008 yılında alınan 1814, 1816, 1838, 1846 numaralı düzenlemeleri ve 2009 yılında alınan 1918 numaralı düzenlemelerini desteklemek için 10 Kasım 2008 tarihinde alınan karara istinaden Atalanta Harekati adı altında yeniden aktive edilen AB Deniz Görev Kuvveti, 2008 Aralık ayı içerisinde Aden Körfezi ve Somali açıklarında fiili olarak göreve başlamıştır²⁹. Bu operasyon daha sonra 2009 Aralık ayında bir yıl süreyle, 8 Aralık 2010 yılında ise iki yıl süreyle uzatıldı³⁰. Operasyon süresi iki kez uzatıldığı için, bu operasyonun AB eksenli ve mevcut durumunu sürdüren (statusquo) bir karakter ile kabul görmüştür³¹.

Bölgeye olan ilginin arka planını irdeleyecek olursak, bölgenin jeopolitik konumuyla birlikte az gelişmişlik koşulları ve etnik ayrışmalar gibi faktörleri göz önünde bulundurmak gerekir. Somali'de yaşanan karışıklıklar nedeniyle, 1991 yılında rejim yıkılmış ve BM barış gücü Somali'de meydana gelen karışıklık ve ihtiyaçların karşılanması amacıyla faaliyet göstermeye başlamıştır. 1995 yılına gelindiğinde, BM barış gücü bölgeden çekilmiştir. BM barış gücünün bölgeden çekilmesiyle birlikte, bölgede kaçak balıkçılık faaliyetlerinde ciddi oranda bir artış yaşanmış ve akabinde balıkçılık çatışmaları başlamıştır. 2000 yılında balıkçı teknelerinin kaçırılması ile başlayan gemi kaçırma faaliyetleri, 2005 yılına gelindiğinde ticari gemi kaçırma olaylarına dönüşmüştür. 2008 yılında gemi kaçırma olaylarında büyük artış yaşanmıştır. Bu kapsamda BMGK 1818 kararlarına istinaden deniz haydutluğu ile mücadele harekati başlamıştır. 2009 yılında ise deniz haydutluğu ile mücadele amacıyla NATO'ya ait deniz görev grubu ve EU NAVFOR ismiyle adlandırılan AB Atalanta Harekati benzeri deniz görev grupları teşkil edilmiştir³². AB Deniz Görev Kuvveti (European Union Naval Force EU NAVFOR/CTF-465), 1995 yılında Petersberg görevlerinde belirtilen deniz kontrolü, barışı zorlama ve kriz mukabele harekati kapsamında görev yapmak üzere Fransa, İspanya, Portekiz ve İtalya'nın katılımıyla kurulmuştur. AB Deniz Görev Kuvveti, 2008 yılına kadar eğitim, tatbikat, Etkin Çaba Harekati ve UNIFIL Harekati vb. maksatlarla belirli dönemlerde görev yapmak üzere aktive edilmiştir.

²⁷ Basil Germond ve Michael E. Smith, “Re-Thinking European Security Interests and the ESDP: Explaining the EU's Anti-Piracy Operation”, *Contemporary Security Policy*, Cilt 30, Sayı 3, 2009, ss. 576-577.

²⁸ Era Strickmann, “EU and NATO Efforts to Counter Piracy off Somalia: A Drop in the Ocean?”, KFIBS Commentary Edition 2/09, Research Paper, 2009, s. 1.

²⁹ Bernard Kouchner, “Acts Adopted under Title of the EU Treaty”, *Official Journal of the European Union*, Cilt 301, 2008, ss. 33-37.

³⁰ EU NAVFOR, “European Union's Naval Force Counter-Piracy Operation Enters its 3rd Year as an Extension to 2012 is Confirmed”, <http://www.eunavfor.eu/2010/12/european-union%E2%80%99s-naval-force-counter-piracy-operation-enters-its-3rd-year-as-an-extension-to-2012-is-confirmed>, 2010, December 15, (Erişim Tarihi: 18.04.2016), (Counter-Piracy Operation).

³¹ Ravi Sodha, Operation Atalanta: A Rational Choice Approach, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Maastricht University European Studies 2011, s. 4..

³² Stig J. Hansen, “The Dynamics of Somali Piracy”, *Studies in Conflict and Terrorism*, Cilt 35, Sayı 7-8, 2012, ss. 525-526.; Peter Chalk, “Assessing the Utility of Current Counterpiracy Initiatives off the Horn of Africa”, *Studies in Conflict and Terrorism*, Cilt 35, Sayı 7-8, 2012, ss. 553-554.; Sodha, ss. 1-3. Giovanni, s. 21.

AB'nin savunma ve güvenlik politikası alanında gerçekleştirilen ilk deniz harekâtı olan Atalanta Operasyonunun öncelikli amacı, Somali'deki ihtiyaç sahibi insanlara gıda yardımında bulunan Dünya Gıda Programının (WFP) yardım gemileri için güvenlik sağlamaktır³³. İkinci amacı ise, Aden Körfezi ve Somali açıklarındaki korumasız deniz araçlarının korunması ve Somali açıklarında meydana gelen silahlı soygunların bastırılması, önlenmesi ve caydırılmasıdır³⁴. Buna ilaveten, bu operasyon Somali'de uzlaş ve barış sürecini destekleyen ve Somali'deki Afrika Birliği Misyonu (AMISON)'u finansal olarak destekleyen BM Cibuti sürecinin bir parçası niteliği taşımaktadır. Operasyonun siyasi kontrol ve stratejik kararları SGK tarafından yapılırken, AB Askeri Komitesi (EUMC) misyonun izleyicisi konumundadır.

Atalanta Operasyonu yönetim merkezi İngiltere'nin Northwood kentinde bulunmaktadır. Bu kent daha önce NATO ve çeşitli Deniz Operasyonları için yönetim merkezi olması açısından önemlidir. Londra'ya yakın bir bölgede bulunan Northwood, Uluslararası Denizcilik Organizasyonuna (IMO) oldukça yakın bir konumda yer almaktadır. Dahası, Londra "küresel gemi topluluğunun odağı (hub)" olarak bilinmektedir³⁵. İngiltere'nin bu anlamda öne çıkmasını AGSP'ye verilen destekten ziyade Londra'nın bu konumunu kaybetmemek için İngiliz özel sektörünün yoğun lobi faaliyetlerine bağlayan görüşler de vardır³⁶. Bu anlamda İngiltere'nin bölgedeki denizcilik faaliyetlerinden olumsuz etkilenmesi ve bu durumun gerek ticari gerekse askeri amaçlı birçok alana sekte vurması bu ülkeyi ön plana çıkarmıştır. İngiltere'de bu konunun ticarete sekte vurduğu, doğu ile batı arasındaki geçiş yollarının güvenliğinin sağlanması için Birlik düzeyinde yoğun bir lobi faaliyeti yapılması gerektiği Lordlar Kamarası tarafından da tartışılmıştır³⁷. Bu operasyona Hollanda, İspanya, Almanya, Fransa, Yunanistan, İtalya, İsveç, Belçika, Lüksemburg, Hırvatistan, Norveç gibi AB ülkeleri katılmıştır.

Operasyona katılan AB Deniz Gücü 5-10 su üstü savaş gemisi, 1-2 yardımcı gemi, 2-4 deniz karakol uçağı ve 2000'e yakın askeri personelden oluşmaktadır. Bu güç, İngiltere'nin 30 katı büyüklüğünde alanı kaplayan yaklaşık 2 milyon deniz mili karesi büyüklüğündeki alanda görevli olmuştur. Askeri personeller tarafından yakalananlar, 6 Mart 2009 tarihinde yapılan anlaşma çerçevesinde Kenya'da ve AB üyesi ülkelerde ya da 20 Kasım 2009 tarihindeki anlaşmadan itibaren Şeyşel Adaları Cumhuriyeti'nde yargılanmıştır. Ancak, Kenya 1 Kasım 2010'da 6 aylık süre içerisinde hapisanelerin yoğunluğundan dolayı korsanların yargılanması ve kovuşturulması sürecini durdurduğunu bildirmiş ve uluslararası topluluklardan finansal destek görmediğini iddia etmiştir³⁸.

ATALANTA HAREKÂTININ OPERASYONEL/ASKERİ PARAMETRELERİ

Bölge güvenliği ve savunmasına yönelik gerçekleştirilen en önemli askeri operasyonları NATO Okyanus Kalkanı Harekâtı ve bölgedeki ikinci uluslararası gayret olan AB'nin Atalanta Harekâtı (CTF-465) olarak sınıflandırabiliriz.

Atalanta Harekâtı'nın askeri başarısını temelde üç strateji üzerine dayandırmak mümkündür. Bunlardan birincisi, bölgede güvenliğin temin edilmesine yönelik kurumların ve aktörlerin tespiti, kurum ve aktörlerle işbirliğini güçlendirmek için iletişim ve teknolojik altyapının kullanılması politikasıdır. İkinci temel strateji bölgede güvenliğin sağlanması adına oluşturulacak görev güçlerinin

³³Kouchner, ss. 33-37.

³⁴Kouchner, ss. 33-37.

³⁵ AB Komitesi, "Combating Somali Piracy: the EU's Naval Operation Atalanta", **EU Committee 12th Report of Session 2009-10**, 2010, London.

³⁶Tony Chafer, "Anglo-French Security Cooperation in Africa Since Saint-Malo", içinde: Gordon Cumming ve Tony Chafer (Ed.), **From Rivalry to Partnership?: New Approaches to the Challenges of Africa**, England: Ashgate Press, 2011, s. 80.

³⁷House of Lords, "Combating Somali Piracy: the EU's Naval Operation Atalanta", **EU Committee 12th Report of Session 2009-10**, 2010, London, s. 59.

³⁸ BBC, Kenya Ends Co-operation in Hosting Somali Pirate Trials. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-11454762>, Erişim Tarihi: 12.03.2016.

ve operasyon politikasının belirlenmesidir. Son strateji ise, yardım ve ticari gemilerin güvenliğini gerçekleştirmeye yönelik transit geçiş güzzerhahı politikasının belirlenmesidir.

İlk strateji olarak, Siyaset ve Güvenlik Komitesi (SGK/PSC) AB Konseyinin sorumluluğu altında Avrupa Birliği askeri operasyonun siyasi kontrolünü ve stratejik yönünü incelemekten sorumlu ve SGK'nın bir birimi olarak AB Askeri Komitesi (ABAK/EUMC) operasyon komutanı sorumluluğunda gerçekleştirilen faaliyetin yönetsel açıdan doğruluğunu izlemekten sorumlu kurumlar olmuştur. Tümamiral Philip Jones (Birleşik Krallık/UK) Birleşik Krallık/Northwood'daki operasyon yönetim merkezinden AB'nin yetkilileri tarafından verilen direktifler çerçevesinde bu operasyonu planlamış ve idare etmiştir. Juan Garat Caramé (İspanyol/ES) ise, operasyona katılan bir İspanyol firkateyn olan SPS NUMANCIA üzerine konuşlandırılan askeri güç yönetim merkezinden AB Deniz Askeri Gücünü idare etmiştir.

Bu operasyon öncelikle on iki aylık periyod için planlanmıştır. AB Konseyi tarafından görev süresi iki kez uzatılan Atalanta Harekâtı, 23 Mart 2012 tarihinde görev alanı Somali kıyı toprakları ve iç sularına kadar genişletilmiştir. Atalanta Harekâtı ilk dönemi boyunca 20'den fazla deniz ve hava aracı ile 2000'den fazla askeri personel EU NAVFOR'a katılmıştır³⁹. Bu süreçte, EU NAVFOR operasyonu boyunca Birleşik Devletler koalisyon gücü CTF 150, CTF-151, CTF 152 ile Rusya, Hindistan, Japonya, İran, Kore ve Çin gibi ülkelerden sağlanan destekle oluşan NATO Okyanus Kalkanı (CTF 508) deniz grupları ile kalıcı irtibatını sürdürülmüştür (Şekil 15).

Operasyon yaklaşık olarak 8,3 milyon Avro bütçeyle fonlanmıştır. AB üyesi ülkelerin milli gelirleri oranında destek sağladığı bu bütçe, temelde Northwood'daki operasyon yönetim merkezi ve SPS NUMANCIA firkateyninde konuşlanan askeri güç yönetim merkezinin harcamalarını kapsamıştır. Askeri güce tedarik edilen malzemelerin ortak maliyeti operasyona destek veren ülkeler tarafından karşılanmış ve maliyetlerin üstesinden gelmek için her bir ülke konumlarına göre desteklerini sürdürmüştür⁴⁰.

Diğer yandan, Somali açıklarında ve Aden Körfezi boyunca transit geçiş yapacak ticari gemilere, bölgedeki deniz trafiğini düzenlemek için operasyonun başlangıcında kurulan Afrika Boynuzu Deniz Güvenlik Merkezi web sayfası (www.mschoa.eu) yapılarak, geçiş güzergâhlarına ilişkin kayıtlar tutulmuştur. Yani operasyonda iletişim ve teknolojik altyapı olanakları da kullanılmıştır. Bu politikayla, ticari gemilerin yakın askeri koruma alması ve EU NAVFOR'dan bölge güvenliğine ilişkin değerlendirmeleri elde etmesi neticesinde muhtemel geçişlerin yapılmasına olanak tanımakta ve böylece deniz araçlarının geçişi en az riskle gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Atalanta Harekât Merkezi Somali Yarımadası'nı 24 saat gözleyerek bölgede yol alan ticari gemilere risk değerlendirmeleri, korsan saldırı uyarıları, seyrüsefer haberleri ve gemilerin kendilerini korumalarına yönelik bilgiler vermektedir. Bu kapsamda; 2008 Aralık ayından bu yana 279 Dünya Gıda Programı ve 127 Afrika Birliği Misyona refakat görevi icra edilmiş, bölgeden geçiş yapan ticari gemiler, 429 şüpheli faaliyet ve 581 korsanlık saldırısından korunmuştur.

Atalanta Harekâtı'nın ikinci stratejik yaklaşımı bölgede askeri eylemleri gerçekleştirecek görev güçlerinin oluşturulmasıdır. Bu görev güçleri, yüksek risk sahası olarak isimlendirilen sahada deniz güvenlik harekâtı icra etmek ve bölge ülkeleri ile işbirliği faaliyetlerini yürütmek amacıyla, Ağustos 2008'de teşkil edilmiştir. 01 Ocak 2009'dan itibaren ise; artan deniz haydutluğu faaliyetlerinin engellenmesi amacıyla görev grubu CTF 151 oluşturulmuştur.

³⁹EU NAVFOR, "EU Naval Operation Against Piracy", **EU European Security and Defence Policy**, Mayıs 2009, (EU Naval Operation) Paris, s. 4.

⁴⁰ EU NAVFOR, EU Naval Operation, s. 4.

Bu görev güçlerinin haricinde, deniz haydutluğu ile mücadele, ticari trafiğin emniyetle geçişini sağlamak, bölge ülkeleri ile güvenliğin tesisine yönelik işbirliği, WFP gemilerine refakat, balıkçılığın gözlenmesi amacıyla AB Deniz Görev Kuvveti (CTF-465) gücü emrinde su üstü unsurlarını icra eden deniz karakol bölgeleri oluşturulmuştur. Bu operasyonda yer alan askeri personel, operasyonun yapıldığı alanda silahlı soygun ya da korsan faaliyetleri gerçekleştirme eğiliminde olan ya da bu faaliyetleri gerçekleştirmiş şüphelileri tutuklama, alıkoyma ve püskürtme yetkileriyle donatılmıştır. Bu askeri personel bölgede yardım mallarını taşıyan araçların güvenliğini sağlamanın yanında, korsanlar ve silahlı soyguncular tarafından el konulan araçları ya da korsanların kendi araçlarını ele geçirmek yoluyla güvenliği sağlama görevi yapmışlardır. Bu suçluların, 6 Mart 2009 tarihinde Kenya ile AB arasında yapılan anlaşmayla uygun yerde ve zamanda AB üyesi devletler ya da Kenya tarafından soruşturulması gerçekleştirilmiştir.

Deniz haydutluğu faaliyetlerinin en yoğun yaşandığı bölge olan Aden Körfezinde; ticari trafiğin korunmasına yönelik olarak karakol planlanması amacıyla 4w grid sistemi esas alınarak deniz güvenlik karakol sahası oluşturulmuştur. Bu alan yaklaşık olarak 120 deniz mili eninde ve 480 deniz mili uzunluğunda bir alanı kapsamaktadır. Bu bölgede gerçekleşen saldırı olaylarının analizi neticesinde; ticaret gemilerinin doğu ve batı yönlü intikalleri amacıyla 500 deniz mili uzunluğunda ve 5 deniz mili genişliğinde 2 adet uluslararası tavsiyeli transit koridoru tesis edilmiştir.

Uluslararası Tavsiyeli Transit Geçiş Koridoru (IRTC) Atalanta Harekâtı'ndaki askeri stratejilerden üçüncüsü olarak değerlendirilmektedir. Aden Körfezi içerisinde belirlenen Uluslararası Tavsiyeli Transit Geçiş Koridoru (IRTC) güzergâhı. Somali ve Yemen açıklarında oluşturulmuş ve aynı zaman bir karakol sahası olarakta kullanılmıştır.

Uluslararası tavsiyeli transit koridorundan ticari gemi geçişleri 3 şekilde icra edilmektedir. Bunlar müstakil geçiş, grup transit ve konvoy ile geçiş usulleridir. Müstakil geçiş ticaret gemilerinin en iyi uygulamalar dokümanında (BMP) belirtilen kendini koruyucu tedbirleri almış ve talep edilen raporları vermiş olarak icra ettiği geçiş şeklidir. Grup transit, gemilerin süratlerine göre gruplara ayrılması, intikalin yüksek riskli bölgeden gece şartlarında grup halinde birlikte geçiş yapacak biçimde planlanması, şeklindedir. Atalanta Harekâtında konvoylara grup transit geçiş usulü uygulatılmış ve Atalanta Harekâtını icra eden birliklerin ve Türk savaş gemilerinin konvoylara desteği daha efektif hale getirilmiştir. Yüksek riskli bölgeden geçiş esnasında deniz unsurları ile koruma sağlanması ve saldırı olması durumunda savaş gemiler ile müdahale edilmesi esasına dayanan geçiş şeklidir. Türk Savaş Gemileri AB Deniz Gücü ile koordineli olarak görev yapmış ve AB Deniz Gücünün başarısına katkıda bulunmuştur. Grup transit, Atalanta Harekâtı Avrupa Birliği Afrika Boynuzu Deniz Güvenlik Merkezi tarafından planlanmakta ve internet sitesi aracılığı ile duyurulmaktadır. Uygulanmaya başlandığı 2010 yılından itibaren grup transit geçişi icra eden gemilere, deniz haydutluğu saldırısı gerçekleşmemiştir. Bu da Atalanta Harekâtı Avrupa Birliği Güvenlik Merkezinin koordinasyon başarısı olarak değerlendirilmiştir.

ATALANTA HAREKÂTININ KURAMSAL ARKA PLANDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Devletler karşılıklı bağımlılıklarla karakterize edilen uluslararası bir çevrede en başta ekonomik tercihlerini desteklemeyi amaçlarlar⁴¹. AB üyesi ülkeler dünyanın en büyük gemicilik şirketleri arasındaki ülkelerdendir. Bu ülkeler dünya filosunun yüzde 40'dan fazlasına sahiptir. Çeşitli ürünlerin Avrupa ile dünyanın diğer bölgeleri arasındaki nakliyesinin büyük bir bölümü deniz yoluyla

⁴¹Moravcsik ve Schimmelfenning, ss.85-88.

sağlanmaktadır⁴² (Borg 2009). 2007 yılında Somali açıklarında korsancılık faaliyetlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte, dünyanın en hayati suyollarından biri olan Aden Körfezinde gemilerin serbest hareketinin durdurulması tehdidi ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Atalanta Harekâtı AB gemilerini korumak ve deniz ulaşımını açık tutmaya yönelik bir operasyonu başlatmıştır⁴³. Ancak bu harekâtı farklı kılan unsur, AB üyesi ülkelerin talepleri doğrultusunda şekillenen karar alma sürecinin ekonomik beklentiler dışında, savunma ve güvenlik konularında ortaya koyduğu iradenin hükümetler arası bir yapı içerisinde açıklanma gayretidir. Diğer bir taraftan, üye ülkelerin denizcilik sektörü temsilcileri de farklı beklentiler ortaya koymuş, hem kendi ülkeleri hem de Birlik düzeyinde önlemlerin yapısı hakkında kendi görüşlerini belirtmişlerdir⁴⁴.

Kuramsal perspektif, Atalanta Harekâtı özelinde korsan faaliyetlerinde üye devletlerin, bölge ülkelerin ve ilgili kurum-kuruluşlar ile çeşitli aktörlerin değişik çıkarlarına odaklanır. Bu nedenle, kuramsal yapının açıklamaları korsan faaliyetlerine ilişkin gündem konularını ele almayı ve Atalanta Harekâtı'nın karar sürecine etkilerini incelemeyi gerektirir. Bu da üye ülkeler arasındaki işbirliğinin sosyal ağlar ve ilişkiler üzerinden ele alınmasını zorunlu kılar.

Bu perspektifte, Atalanta Harekâtı'nın karar alma sürecine göz atmakta yarar görünmektedir. Atalanta Harekâtı 10 Kasım 2008 tarihinde Konsey Ortak Eylemi 2008/851/CFSP sayılı kararına istinaden ele alınmıştır. Siyaset ve Güvenlik Komitesi (SGK), karar alma sürecinde üye devletlerin görüşlerini ortaya koymak adına komisyonda her bir devletten katılan üyelere oluşur. Bu özellikle Fransa'nın Somali kıyıları açıklarında korsan faaliyetlerine ilişkin gündem belirlemeye yönelik üye devletler özelinde gerçekleştirdiği girişimleri anlamlı kılmaktadır. Nisan 2008'de Fransız bayraklı bir yat olan Le Ponant'ın silahlı soyguna uğramasından sonra, Fransa'nın bu konudaki hassasiyeti artmıştır. Fransa bu konuya ilişkin stratejilerin BM Güvenlik Konseyi Çözüm 1816'da geçilmesi için baskı yapmış ve bu bölgede operasyon kararı alınmasında öncü rol üstlenmiştir. Ayrıca AB içinde bu söylemin yükselmesinde Haziran-Aralık 2008 arasında Fransız Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin oynadığı rolün etkisi de dikkate değerdir. Üye devletlerin tutumu da, devletlerin korsan faaliyetlerine yönelik gönüllü olarak birleşebildiğini göstermiştir. Bu aynı zamanda OGSP alanında harekât icra etmek adına girişilen hükümetlerarası faaliyetin bir yansıması olması açısından da önemlidir.

Üye devletler tarafından korsan faaliyetlerine yönelik gündem belirleme süreci, operasyonunun genişletilme süreciyle ilişkili olarak devam etmiştir. Operasyonun en son uzama kararı 2010/766/CFSP Konsey Kararıyla Aralık 2010'da alınmıştır. Bu kararla operasyon 12 Aralık 2012'ye kadar uzatılmış ve sürece ilişkin karar almada üye devletler baskın rolünü sürdürmüştür. Operasyonun uzatılma süreci, özellikle finansal sıkıntıların söz konusu olduğu durumlarda üye devletlerin ekstra maliyetleri karşılamayı kabul etmelerine bağlıdır. Bu süreçte, üye devletler kendi ilgileri nedeniyle Atalanta Harekâtı'nın icrasında değişiklik yapılmaması ve ekstra maliyetlerin karşılanması üzerinde de görüş birliğine varmıştır. AB'ye yönelik talepler operasyonun sadece korsanlığa karşı koymak değil Somali'ye yiyecek yardımı teslim edecek olan WFP gemilerinin korunması yönünde olmuştur.

Kuramsal perspektiften bakıldığında, Atalanta Harekâtı'nın karar alma ve gündem belirleme sürecinde bürokrasinin önemli bir role sahip olmadığı gerçeği vardır. Bu tartışma, korsan faaliyetlerin gerçek bir tehdit olduğu ve AB çıkarlarını doğrudan etkilediği gerçeği nedeniyle AB'ye yönelik bu direkt tehdidin varlığı EU NAVFOR'un devam eden varlığını güçlendirmiştir. Bu yüzden, bu misyon

⁴²Marianne Riddervold, "Finally Flexing its Muscles? Atalanta The European Union's Naval Military Operation Against Piracy", **European Security**, Cilt 20, Sayı 3, 2011, s. 395.

⁴³Riddervold, ss. 395-396.

⁴⁴Damien Helly, "Lessons from Atalanta and EU Counter-Piracy Policies", **European Union Institute for Security Studies Seminar Reports**, 2011, Paris, ss. 7-9.

karar alma ve gündem belirleme sürecinde bürokrasinin rolünü vurgulayan diğer ODSP misyonlarından farklı olduğu göstermiştir⁴⁵. Burada Somali halkına yönelik saldırılar, denizcilik faaliyetleri, enerji güvenliği, Avrupa ekonomisi ve deniz ticareti gibi aktivitelere yönelik tehditler, kaçırma ve fidye yoluyla AB halkına tehditlerin varlığı söz konusudur. Bu nedenle, liberal hükümetlerarası kuramın da belirttiği gibi AB' ye yönelik direkt tehditler AB'nin gündem belirleme sürecini güçlendirmiş ve aktörler arasındaki işbirliğinin önü açmıştır.

Ernst'in belirttiği gibi, AB partner tercihi (partner of choice) olma övgüsüne sahip ve problemlerin üstesinden gelmek için diğer aktörlerle birlikte çalışma becerisine sahiptir. Bu nedenle, AB aldığı uluslararası rolleri ve sorumlulukları ortaya koyarak küresel güç ve lider bir aktör olduğunu ispata çalışmıştır. ABD ve NATO'nun müdahil olmadığı durumlarda, AB'nin küresel düzeyde sorumluluklarını yerine getirecek lider role sahip olma arzusu üye ülkeler arasında işbirliğinin yolunu açmıştır⁴⁶. Dolayısıyla farklı düzeylerdeki aktörlerin AB'ye yönelik dışsal beklentileri de Atalanta Harekâtı örneği üzerinden hükümetlerarasıcılık yaklaşımını desteklemektedir. Çünkü korsan faaliyetlerine yönelik küresel müdahaleleri geliştirmede, AB'nin liderliğiyle, diğer aktörler AB'nin bu rolünü devam ettirmesini bekleyebilmektedir. Örneğin, AB bu rolüyle ABD eksenli koalisyon güçlerinin koalisyon dışındaki diğer aktörlere liderlik yapmasından daha çok korsan faaliyetlerine karşı operasyona odaklanmasına izin verebilmekte ve zayıf devletlerin güvenlik ve savunma konularında küresel aktör olan AB'nin yanında yer alması söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle, AB'nin diğer aktörlere karşı sorumlulukları ve küresel düzeydeki müdahalelerde oynadığı rollerden dolayı Atalanta Harekâtı benzeri politikaların niçin sürdürülmesi gerektiği de açıklanabilmektedir⁴⁷.

Liberal hükümetlerarasıcılık kuramı açısından Atalanta Harekâtı'nın bir önemli yönü de, Somali açıklarında meydana gelen korsan faaliyetleri üzerinden dış politika ve savunma konularında kendi yeterliliğini ispatlamasıdır. Bu perspektiften değerlendirildiğinde, Atalanta Harekâtı'nın öncelikli hedefi AB gemilerini korumak ya da korsanlara karşı güç dengesi oluşturmak değil, BM ve diğer küresel güçler karşısında farklı devletlerin işbirliği sonucunda hayata geçmiş politikaları uygulama becerisinin ortaya konulmasıdır. Buna ilave olarak, bu misyon ile AB pozisyonunu güçlendirmiş ve AB'nin küresel düzeyde daha görünebilir olmasına katkı sağlamıştır. Bu bakış açısı, AB'nin kapasitesini ve dünya gücü olduğunu ortaya koyan norm ve değerlerini açıklamada yardımcı olmuştur. Ayrıca hükümetlerarasıcı yaklaşım, AB'nin sahip olduğu kurumsal kapasiteyle norm ve değerlerin oluşmasına imkân tanınması açısından farklı bir boyut ortaya koymuştur⁴⁸.

Kuramsal yaklaşım göstermiştir ki, AB bu süreçte daha az finansal ve beşeri maliyetlerle fayda ortaya çıkaracak operasyonları devam ettirme ve daha verimli eylemler gerçekleştirme olanağını devletlerarası işbirliği ve dayanışmayla mümkün kılacaktır. Bu yüzden, AB bu çerçevede işbirliği içerisinde bulunduğu aktörlerle koordinasyon kurmuştur. AB bu rolü ve sorumlulukları bağlamında misyonunun devam etmesini kararlaştırmıştır. Atalanta Harekâtı'nda EU NAVFOR ofisinin daha kapsamlı bir stratejiye ihtiyaç duyduğuna ilişkin değerlendirmeler vardır. Bu stratejinin hem OGSP kapsamında görünürlüğün artırılması ve hem de bölge ülkelerinden menfaat sağlamasını içermesi beklenmektedir. Ayrıca maliyetine rağmen devamı için gemicilik sektörü gibi sivil kuruluşların yaptığı yoğun baskı da liberal hükümetlerarası kuramın özgürlükçü tarafını teyit eder niteliktedir⁴⁹.

⁴⁵Germond ve Smith, s. 577.

⁴⁶Germond ve Smith, s. 580.

⁴⁷Germond ve Smith, ss. 577-580.

⁴⁸Moravcsik, European Community, ss. 20-25.

⁴⁹GirijaShettar, "Maritime Business Human Rights Guide Launched", <http://fairplay.ihs.com/article/11725/shipping-leaders-lobby-brussels-operation-atalanta-extension>, 2014.

AB ve üye devletler, Somali polis gücü başta olmak üzere finansal olarak askeri kapasitesini arttırmak ve insan haklarını ihlal eden, kötüye kullananlar ile mücadele etmek için Somali İçin Afrika Birliği Askeri Misyonunu (AMISON) desteklemiştir. EU NAVFOR ayrıca AMISON'un gücünün yeniden düzenlenmesi ve sürdürülebilirliği amacıyla koruma gemileri için gerekli kaynaklar sağlamaktadır. Bu gelişmeler harekât içerisinde yer alan aktörlerin işbirliğini ortaya koyarken, yerel aktörlerin güçlendirilmesi yoluyla üye ülkelerin sorumluluk ve yükümlülüklerini azaltmayı hedeflemektedir. Ayrıca yerel aktörlerle karşılıklı menfaatler çerçevesinde işbirliğini öngörmektedir. Bu sistem hükümetlerarası yaklaşım bağlamında işlem maliyetlerini düşürürken, aynı zamanda ulusüstü kurumlara yetki devretmesi tezini doğrulanmaktadır. 2008-2013 dönemlerini kapsayan Somali için Ortak Strateji Dokümanı 10. Avrupa Komisyonu Avrupa Kalkınma Fonu (AKF/EDF) çerçevesinde bu düşünceden hareketle geniş bir ödenekle desteklenmiştir. Verilen bu mali desteklerle Atalanta Harekâtı, özellikle WFP ve AMISON gemilerine verilen koruma ile misyonunu başarılı bir şekilde gerçekleştirmiştir. Ancak korsan aktivitelerine yönelik yeteri kadar caydırıcı olmadığına ve bölgede korsan aktivitelerine yönelik artış olduğuna ilişkin eleştiri vardır. Bu durumda, Atalanta Harekâtı'nın sadece korsan eylemlerine karşı bir misyon olmadığı ve ana hedefinin WFP ve AMISON gemilerini korumak olduğuna ilişkin savunma söz konusudur⁵⁰.

Atalanta Harekâtı'nda yaşanan bir diğer zorluk, korsanlarla ilgili adli işlemlerin yapılması sürecidir. Yakalanan korsanlara ilişkin kovuşturma faaliyetlerinin artırılmasıyla etkin bir caydırma sürecinin gerçekleşmesi yasal sisteme ilişkin bir yapıya bağlıdır. Bu nedenle, AB ve Somali etrafındaki ülkelere bir güven söz konusu olmaması durumunda, Somali içinde devlet misyonu odaklı yasal bir sistemin hayata geçirilmesi zorunludur. Yasal perspektifin bir gereklilik olduğu anlaşılmasına rağmen, kovuşturmanın yasal incelikleri bir başka çalışma konusu olarak değerlendirilmelidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, hükümetlerarasılık kuram Atalanta Harekâtının belirlenen misyonunu optimal bir sonuç olarak görür. Ancak fidye taleplerinin artması, rehine kurtarma sürelerinin uzaması, rehinelere yönelik tehdit risklerinin yükselmesi, çıkar ve işbirlikleri üzerinde mütabakat süreçlerinin zarar görmesi, kurumlar ve kuruluşların birlikte çalışma ortamının ortadan kalkması bu misyonu gelecekte geçerli olmaktan çıkarır. Bu yüzden deniz üzerindeki faaliyetlerde, AB'nin görev ve sorumluluklarını sürdürmeye devam etmesine yönelik çeşitli müsaadeler aktörler arasındaki mütalaalarla hayata geçirilmiştir. Buda liberal hükümetlerarasılık kuramının bu operasyonda ne denli iyi işlediğinin bir göstergesidir.

Son olarak, Atalanta Operasyonu AB'nin öncü askeri misyonu olarak övgüye layık bir faaliyeti olarak öne çıkmıştır. Özellikle, AB'nin askeri operasyonlarda NATO kaynaklarına güvenmemesi nedeniyle, AB tarafından gerçekleştirilen bu misyon, AB'nin kendi kapasitesini kullanarak gelecekte yeni askeri misyonların üstesinden gelebileceğinin işareti olarak değerlendirilebilir. Zira küresel boyutlu politikalardan ve olaylardan etkilenen AB içindeki çıkar gruplarının, kendi beklentileri doğrultusunda AB'yi şekillendirmeye çalıştığı Atalanta Operasyonu ile teyit edilmiştir. Benzer şekilde, çıkarları başka alan veya farklı coğrafyalarda risk altına giren AB üyesi ülkelerde faaliyet gösteren çıkar gruplarının AB'nin o alandaki faaliyetlerini artırması yönünde baskı oluşturacağı düşünülebilir. Türkiye'nin de aday ülke statüsünde verdiği olumlu katkı göz önüne alınırsa, üye olması durumunda kendi içindeki çıkar gruplarının Brüksel düzeyinde lobi yaparak bu sürecin bir parçası olabileceği iddia edilebilir.

⁵⁰Larsen, Henrik, "A Distinct FPA for Europe? Towards a Comprehensive Framework for Analysing the Foreign Policy of EU Member States". *European Journal of International Relations*, Cilt 15, Sayı 3, 2009, ss. 537-566.

SONUÇ

Çalışmanın temel araştırma sorusu olan Atalanta Harekatı'nın AB güvenlik ve savunma politikasının çatısını oluşturan OGSP perspektifinin liberal hükümetlerarası kuramıyla açıklanmıştır. Zira, AB üyelerinin ulusal düzeyde oluşan talep doğrultusunda şekillenen görüşleri hükümetlerarası düzeyde müzakere edilmekte ve bu çerçevede sağlanan konsensüs sonucu politikalar belirlenip uygulanmaktadır. AB'nin hükümetlerarası yapısının mevcut düzende vazgeçilmez olduğunu söylemek mümkündür. Birçok uluslararası krizde AB'nin karar alma zorluğu yaşaması bu gerçeği ispatlar niteliktedir. ABD'nin 2003 yılındaki Irak müdahalesi sırasında AB üyelerinin farklı yaklaşımları hükümetlerarası niteliğin bir kanıtı olarak ileri sürülebilir. Benzer şekilde Nice Anlaşması'ndan itibaren, Avrupa Komisyonu'nun üye sayısının artan üye ülke sayısı karşısında sabit tutulma çabalarının bütün hükümetlerarası konferanslar boyunca herhangi bir sonuç vermemesi AB'nin hükümetlerarası yapısının bir başka ifadesi olarak düşünülebilir. Çünkü hiçbir üye ülke AB içinde hukuk üreten mekanizmanın ilk adımını teşkil eden ve adeta bir hükümet gibi yürütme faaliyetinde bulunan Komisyon'daki üyesinden vazgeçmek istememektedir. Bir başka ifadeyle, ülkelerin Komisyon'da bulunan bir komiserlerinin olmaması halinde, iç hukuklarında uygulamak zorunda kalacakları kararların oluşum aşamasında herhangi bir etkilerinin olması mümkün olmayacaktır. Buradan da anlaşılacağı üzere Avrupa Birliği'nin hiç şüphesiz en ulusüstü kurumu olarak nitelenebilecek Komisyon'un içinde dahi tam anlamıyla hükümetlerarası etkinin varlığı hissedilmektedir.

Ancak Atalanta Harekatı ile birlikte belirlenen Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP/OGSP) ile AB küresel bir aktör olmanın işaretini vermiştir. Ortak bir güvenlik politikası oluşturma çabası ile egemen ulus-devletlerin ayrıcalıklı kabul ettikleri kurum ve organizasyonlar farklı bir sürecin içerisine girmiştir. Ulus-devletler güvenlik ve savunma ile ilgili bir takım görev/sorumlulukların uluslarüstü bir organizasyona devrini uygun görmüşlerdir. Ancak bu yaklaşım federalizmde bahsedilen ulus-devletlerin federal bir yapı altında birleşmesi ve ulus-devlet yapısının ortadan kalkmasını öngörmemektedir. AB'nin OGSP politikası bir Avrupa federal devletine yönelmekten ziyade hükümetlerarası bir temelde yürütülmektedir. Hükümetlerarası bir yapının ortaya konulması, ulus devletlerin Avrupa Birliği'nin (AB) yapısı altında etkinliklerini sürdürmeleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ancak ulus devletlerin Avrupa bütünleşme tarihi içerisinde dış politika ve güvenlik konularında yetkilerini Birlik'e devretmek istememeleri birliğe giden yolda ortak dış güvenlik ve savunma politikalarının şekillendiği AGSP/OGSP'nin ve ortak askeri operasyon becerisini ortaya koyan Atalanta Harekatı'nın gelişimine yönelik kuramsal tartışmaların yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Bu çalışma, Avrupa Birliği'nin böylesi önemli krizlerle mücadele ettiği ve birçok alanda Birliğin kazanımlarının sorgulandığı bir dönemde Atalanta Harekatı'nın başarısı güvenlik alanında ortak hareket edebilme yeteneğinin önemini vurgulamak anlamında bir test oluşturmuştur. Atalanta Harekatı uluslarüstü nitelik kazanan ilk operasyon olması sebebiyle önem arz etmektedir. Özellikle AB ülkelerinin deniz ticaretinin güvenliğine ve balıkçılık alanındaki haklarına karşı yapılan saldırıların önlenmesinin amaçlandığı Atalanta Harekatı, Birlik düzeyinde çıkarların uyuşturduğunda ortak kararların hızla alınıp uygulandığı bir örnek olarak ortaya çıkmıştır.

Liberal Hükümetlerarasıcılık kuramının öngördüğü şekilde, ilk aşamada ulusal tercihler saptanmıştır. Dünya ticaretinin ilk sırasında yer alan Avrupa Birliği için deniz ticaret yollarının önemi vazgeçilmezdir. Ticarete engel olacak her türlü sorunun çözülmesi Birlik için bir gerekliliktir. Bu sebeple ulusal tercih aşamasında deniz ticaret odaları, ticaret odaları, uzak doğu ile ticaret ve üretim

faaliyeti yapanlar olmak üzere AB içindeki çıkar grupları, Aden Körfezi ve Somali çevresinde gerçekleştirilen deniz haydutluğu eylemlerinden önemli düzeyde etkilenmiştir. Bunlarla birlikte bölgede balıkçılık faaliyeti yapan Avrupa kaynaklı birçok gemi de benzer korsanlık faaliyetlerinden zarar görmüştür. Dolayısıyla liberal hükümetlerarası kuramın tartışmasındaki benzer şekilde, sözü edilen gruplar başta olmak üzere, Atalanta Harekâtı'na yönelik Birlik içindeki çevrelerin çıkarlarının şekillendirdiği bir "iç talep" oluştuğunu söylemek mümkündür. Bu talebin temel eksenini ulusların ekonomisine verilen zararın önlenmesi üzerine odaklanmıştır.

Liberal hükümetlerarası kuramın yaklaşımı çerçevesinde ikinci aşama hükümetlerarası görüşmeler yoluyla bir uzlaşma sağlamaktır. Operasyon bölgesinde ticaret ve balıkçılık faaliyetleri yürüten ülkelerin çıkarları olduğu gibi bu alanda hiçbir zarar görmeyen veya o bölgede balıkçılık veya ticaret faaliyetinde bulunmayan üye ülkeler de vardır. AB'nin bugüne kadar ortak karar alma aşamalarında gösterdiği uzlaşma kültürü ile bölgede çıkarları olmayan üye ülkeler de hükümetlerarası müzakereler yoluyla operasyonun gerçekleşmesine onay vermektedir. Bir başka ifadeyle, bu aşamada üye hükümetler arasında bu saldırının önlenmesinin Birliğin temel çıkarlarına uygun olduğu konusunda uzlaşma sağlanmış, uluslararası kurumsal yapı çerçevesinde (AB deniz gücü) operasyon koşulları ve ekonomik maliyetin karşılanması ile ilgili detaylar tartışılmıştır.

Son aşama ise uygulama safhasından oluşmaktadır. Üye ülkeler düzeyinde şekillenen "iç talep" hükümetlerarası düzeyde "politika arzı" oluşturmuştur. Bunun uygulaması da uluslararası yapının kontrolünde gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada ise AB deniz gücüne yani uluslararası bir deniz gücüne, üye ülkelere yapılan bu saldırının önlenmesi görevi verilmiş ve AB deniz gücü de bu hususu başarı ile icra etmiştir. Alternatif olarak üye ülkelerin kendi deniz kuvvetlerinin bireysel olarak icra edebilecekleri harekâtlar yoluyla yapılacak bir mücadelede ortak deniz kuvveti oluşturmak suretiyle yapılan bu harekât AB ülkelerinin istemeleri durumunda güvenlik alanında başarılı bir operasyon gerçekleştirmelerinin mümkün olabileceğini ispatlaması anlamında ayrı bir öneme sahiptir.

Sonuç olarak, Atalanta Harekâtı AGSP/OGSP için bir milat niteliğindedir. AB ilk kez bir askeri harekâta bu ölçüde başarı sağlamıştır. EU NAVFOR'un işaret ettiği gibi, operasyon diplomatik çözümleri, askeri gücü, ekonomik desteği ve sanayi gelişimini içeren kapsamlı bir yaklaşıma sahiptir. Bu yaklaşım operasyonun daha iyi anlaşılması açısından çok önemlidir. Bu bakış aynı zamanda AB'nin önemli bir parçası olarak geliştirilen Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının (ODGP/CFSP) önemini ortaya koymaktadır⁵¹. Ayrıca, AB'nin iç politik düzeyde politika talebi oluşturma sürecini de anlayabilmek bu operasyonun nedenlerini daha iyi anlamakla mümkün olacaktır. Çünkü EU NAVFOR yetkililerine göre, korsanlık faaliyetleri son zamanlarda konvansiyonel bir tarz olmaktan daha çok arzu edilen bir hal almaya başlamıştır.

AB Atalanta Harekâtından aldığı güç ile AB Dışişleri Konseyi 18 Mayıs 2015 tarihinde icra ettiği toplantısında, Akdeniz'deki insan kaçakçılığının önlenmesi amacı ile bir deniz harekâtı başlatılması EUNAVFOR MED-Operation Sofia kararı almıştır²⁻³ Eylül 2015 tarihinde Lüksemburg'da icra edilen AB Savunma Bakanları toplantısında +7 (Türkiye, Norveç, İrlanda, Makedonya, Arnavutluk, Karadağ ve Sırbistan) ülkelerini bilgilendirme brifingi yapılmış yasadışı göçün önlenmesi maksadıyla batı ve güney Akdeniz'de icra edilen EUNAVFOR MED-Operation Sofia harekâtının detayları anlatılmıştır. Bu kapsamda, AB'nin OGSP kapsamında geldiği aşama çok başarılı ve dikkat çekici olduğu değerlendirilebilir.

⁵¹Sodha, s.5.

KAYNAKÇA

AB Komitesi. “Combating Somali Piracy: the EU’s Naval Operation Atalanta”. EU Committee 12th Report of Session 2009-10, (2010), London.

BAÇ, M. Müftüler. Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerine Güvenlik Boyutunda Bir Bakış. TESEV, İstanbul, 2006.

BBC, Kenya ends Co-operation in Hosting Somali Pirate Trials. <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-11454762>, (Erişim Tarihi: 12.03.2016).

BONO, Giovanna. “European Security and Defence Policy: Theoretical Approaches, the Nice Summit and Hot Issues”. The Nice Summit and Hot Issues, Research and Training Network: Bridging the Accountability Gap in European Security and Defence Policy (ESDP)/ESDP and Democracy, February, (2002) ss. 6-9.

BULMER, Simon ve Christian Lequesne. The Member States of the European Union. Oxford: Oxford University Press, 2. Baskı, (2005).

CHAFER, Tony. “Anglo-French Security Cooperation in Africa Since Saint-Malo”. içinde: Gordon Cumming ve Tony Chafer (Ed.), From Rivalry to Partnership?: New Approaches to the Challenges of Africa, England: Ashgate Press. (2011), ss. 73-90.

CHALK, Peter. “Assessing the Utility of Current Counterpiracy Initiatives off the Horn of Africa”. Studies in Conflict and Terrorism, Cilt 35, Sayı 7-8, (2012), ss. 553-561.

EU NAVFOR. “EU Naval Operation Against Piracy”. EU European Security and Defence Policy, Paris, (Mayıs 2009).

EU NAVFOR, “European Union's Naval Force Counter-Piracy Operation Enters its 3rd Year as an Extension to 2012 is Confirmed”, <http://www.eunavfor.eu/2010/12/european-union%E2%80%99s-naval-force-counter-piracy-operation-enters-its-3rd-year-as-an-extension-to-2012-is-confirmed/> (2010), (Erişim Tarihi: 18.04.2016).

GEGOUT, Catherine. European Foreign and Security Policy: States, Power, Institutions and American Hegemony (European Union Studies), Canada: University of Toronto Press, (2010).

GERMOND, Basil ve Michael E. Smith. “Re-Thinking European Security Interests and the ESDP: Explaining the EU's Anti-Piracy Operation”. Contemporary Security Policy, Cilt 30, Sayı 3, (2009), ss. 573-593.

GİOVANNİ, Grevi. “ESDP Institutions”, içinde: Grevi Giovanni, Damien Helly ve Daniel Keohane (Ed.), European Security and Defence Policy: The First 10 Years (1999-2009), The EU Institute for Security Studies, Paris, (2009), ss. 19-68.

HANSEN, Stig J. “The dynamics of Somali Piracy”. Studies in Conflict and Terrorism, Cilt 35, Sayı 7-8, (2012), ss. 523-530.

HELLY, Damien. “Lessons from Atalanta and EU Counter-Piracy Policies”, European Union Institute for Security Studies Seminar Reports, (2011), Paris.

HENRİK, Larsen. “A Distinct FPA for Europe? Towards a Comprehensive Framework for Analysing the Foreign Policy of EU Member States”. European Journal of International Relations, Cilt 15, Sayı 3, (2009), ss. 537-566.

HOFFMANN, STANLEY, “Obstinate or Obsolete? The Fate of Nation State and the case of Western Europe”, Daedalus, Cilt 95, Sayı 3, (1966), ss. 862-915.

HOUSE OF LORDS. “Combating Somali Piracy: the EU’s Naval Operation Atalanta”, EU Committee 12th Report of Session 2009-10, (2010), London.

<http://www.forbes.com/sites/dougbandow/2012/10/29/why-are-american-troops-still-stationed-in-europe/#1ea2e55e5f0f>

ILGAR, İsmail. Yaşlı Adam Avrupa. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, (2008).

JONSON, Pal. "The Development of the European Security and Defence Policy: An Assessment of Preferences, Bargains and Outcomes". Swedish Defence Research Agency Scientific Report, Report Number ISRN: FOI-R-1967-SE, (2006), İsveç.

KOUCHNER, Bernard. "Acts Adopted under Title of the EU Treaty". Official Journal of the European Union, Cilt 301, (2008), ss. 33-37.

MORAVCSİK, Andrew ve Nicolaidis Kalypso. "Explaining the Treaty of Amsterdam: Interests Influence Institutions", Journal of Common Market Studies, Cilt 37, Sayı 1, (1999), ss. 59-85.

MORAVCSİK, Andrew ve Schimmelfenning Frank. "Liberal Intergovernmentalism". içinde: Antje Wiener ve Thomas Diez (Ed.), European Integration Theory, Oxford, Oxford University Press, (2009), ss. 67-96.

MORAVCSİK, Andrew. "Negotiating the Single European Act: National Interests and Conventional Statecraft in the European Community". International Organization, Cilt 43, Sayı 2, (1991), ss. 19-56.

MORAVCSİK, Andrew. "Preferences and Power in the European Community: A Liberal Intergovernmentalist Approach", Journal of Common Market Studies, Cilt 31, Sayı 4, (1993), ss. 473-521.

MORAVCSİK, Andrew. The Choice for Europe: Social Purpose and State Power From Messina to Maastricht, Ithaca, New York, Cornell University Press, (1998).

RİDDERVOLD, Marianne. "Finally Flexing its Muscles? Atalanta The European Union's Naval Military Operation Against Piracy". European Security, Cilt 20, Sayı 3, (2011), ss. 385-404.

ROSAMOND, Ben. "Europe and the World: Contemporary International Theory and European Integration", içinde: Ben Rosamond (Ed.), Theories of European Integration, New York, St. Martin's Press, (2000), ss. 76-143.

SCHARPF, Fritz, Governing in Europe: Effective and Democratic?, Oxford, Oxford University Press, (1998).

SHETTAR, Girija, "Maritime Business Human Rights Guide Launched", <http://fairplay.ihs.com/article/11725/shipping-leaders-lobby-brussels-operation-atalanta-extension-2014>.

SODHA, Ravi. Operation Atalanta: A Rational Choice Approach, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Maastricht University European Studies, (2011).

STRICKMANN, Era, "EU and NATO Effort to Counter Piracy off Somalia: A Drop in the Ocean?", KFIBS Commentary Edition 2/09, Research Paper, (2009).